PHASELIS

Disiplinlerarası Akdeniz Araştırmaları Dergisi
Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies

Issue IV (2018)

Phaselis Antik Kenti Kıyılarında Akdeniz’de
Nadir Görülen Kaplumbağa Salyangozu
(*Pleurobranchus testudinarius Cantraine, 1835*)

*Rarely Seen Turtle Snail (Pleurobranchus testudinarius
Cantraine, 1835) on the shores of Phaselis Ancient City
in the Mediterranean*

Mehmet GÖKOĞLU - Serkan TEKER - Kemal GÖKOĞLU

The entire contents of this journal, *Phaselis: Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies*, is open to users and it is an ‘open access’ journal. Users are able to read the full texts, to download, to copy, print and distribute without obtaining the permission of the editor and author(s). However, all references to the articles published in the e-journal *Phaselis* are to indicate through reference the source of the citation from this journal.

Phaselis: Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies is a peer-reviewed journal and the articles which have had their peer reviewing process completed will be published on the web-site (journal.phaselis.org) in the year of the journal’s issue (e.g. Issue III: January-December 2017). At the end of December 2016 the year’s issue is completed and Volume IV: January-December 2018 will begin.

Responsibility for the articles published in this journal remains with the authors.

Citation M. Gökoğlu, S. Teker – K. Gökoğlu, “Phaselis Antik Kenti Kıyılarında Akdeniz’de nadir görülen Kaplumbağa Salyangozu (*Pleurobranchus testudinarius Cantraine, 1835*)”. *Phaselis* IV (2018) 177-180. <http://dx.doi.org/10.18367/Pha.18011>

Received Date: 22.05.2018 | Acceptance Date: 14.06.2018

Online Publication Date: 27.06.2018

Editing Phaselis Research Project
www.phaselis.org

Phaselis Antik Kenti Kıyılarında Akdeniz’de Nadir Görülen Kaplumbağa Salyangozu (*Pleurobranchus testudinarius* Cantraine, 1835)

Rarely Seen Turtle Snail (Pleurobranchus testudinarius Cantraine, 1835) on the shores of Phaselis Ancient City in the Mediterranean

Mehmet GÖKOĞLU* - Serkan TEKER** - Kemal GÖKOĞLU***

Öz: Antik Phaselis Kenti çevresinde yapılan dalışlar sırasında 4 m derinlikte renkli ve güzel görünümlü iki mollusca bireyine rastlanılmıştır. Bu bireylerin Kaplumbağa salyangozu olarak bilinen *Pleurobranchus testudinarius* Cantraine, 1835 olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Phaselis, *Pleurobranchus testudinarius*, Kaplumbağa Salyangozu

Abstract: During the dives around the ancient Phaselis City, two colorful and beautiful molluscan individuals were found at a depth of 4 m. It has been determined that these individuals are *Pleurobranchus testudinarius* Cantraine, 1835, also known as the Turtle snail.

Keywords: Phaselis, *Pleurobranchus testudinarius*, Turtle snail

Giriş

Pleurobranchus (Nudipleura, Pleurobranchidae), dünyanın tropik ve yarı-tropik bölgelerindeki kıyı ve sığ sularda yaşamını sürdüren moluska türlerini içerir¹. Kaplumbağa salyangozu (*Pleurobranchus testudinarius* Cantraine, 1835) da, Pleurobranchidae familyasına dâhil olan bir mollusca türüdür. Deniz ekosisteminin kıyısız alanlarında bulunan bu tür, gündüzleri genellikle kaya yarıkları, kaya ve taş altları, mağara içlerinde saklanırken, geceleri aktif hale geçerler². Bazen deniz çayırları içerisinde de rastlanılan bu mollusca türünün beslenmesi hakkında çok fazla bir bilgi bulunmamakla birlikte karnivor olarak beslendiği bildirilmektedir.

Akdeniz ve Atlantığın doğu - batı kıyılarında dağılım göstermektedir³. Genellikle kıyısız alanların 5-30 m derinlikleri arasında bulunurlar⁴. *P. testudinarius*’in yuvarlak taslaklı mantosu, piramit şeklindeki dairesel çıkıntılı disklerle üst üste dizilmiş çokgen çıkıntılara (epidermal plakalar) sahiptir. Epidermal plakalar beyaz bir sınırla daire içine alınmıştır. Mantonun rengi mavimsi mordan

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Anabilim Dalı, Antalya gokoglu@akdeniz.edu.tr

** Ph.D., Akdeniz Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Mühendisliği Anabilim Dalı, Antalya srkntkr@gmail.com

*** MA., Süleyman Demirel Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Avcılık Anabilim Dalı, Isparta.

¹ Goodheart *et al.* 2015.

² Wirtz - Martins 1993.

³ Türkmen - Demirsoy 2009.

⁴ Poursanidis *et al.* 2009.

morumsu kahverengi tonlara kadar değişir⁵. Türkiye kıyılarından *P. testudinarius* Üçada- lar⁶, Adrasan Beşadalar⁷, Datça⁸, ve Türki- ye'nin güneybatı kıyıları⁹ gibi bazı bölgelerden bildirilmiştir.

Akdeniz Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eski- çağ Tarihi Anabilim Dalı bünyesinde Phaselis antik kentinde disiplinler arası yüzey araştır- ması yürütmektedir. Bu proje antik kent çev- resinin biyolojik çeşitliliğini de içermektedir. Bu kapsamda bölgede yapılan dalışlar sırasın- da renkli ve güzel görünümlü gastropod türüne rastlanılmıştır. Bu türün tespiti ve Phaselis an- tik kenti biyolojik çeşitliliğine dâhil edilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Materyal ve Metot

Akdeniz Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı bünyesinde Phaselis antik kenti disiplinlerarası yüzey araştırma çalışma- ları sırasında Kuzey Limanı bölgesi taşlık ve kayalık bölgesinde akşam karanlığına doğru yapılan dalışlarda renkli ve güzel görünümlü iki gastropoda bireyine rastlanılmıştır. Bu canlıla- rın doğal ortamlarında, Canon WP-DC34 mar- ka dijital kamera ve housing kullanılarak bel- gelenmiştir. Tür tespiti Yokeş (2002)¹⁰ ve Goodheart *et al.* (2015)¹¹ göre yapılmıştır.

Bulgular

Phaselis antik kenti çevresinde yapılan dalışlar sırasında 3-4 m derinliklerde renkli ve güzel görünümlü iki mollusca bireyine rastlanılmıştır. Bu mollusca türünün doğal ortamında fotoğ- raf kaydı yapılmıştır. Fotoğrafları çekilen bu denizel mollusca türü *Pleurobranchus testu- dinarius* Cantraine, 1835 olarak teşhis edilmiş- tir. Türün disk şeklinde olan vücut çapı yaklaşık 15 cm kadardır. Manto üzerinde piramit şeklindeki dairesel çıkıntılarının yanı sıra üst üste dizilmiş çokgen çıkıntılar (epidermal plakalar) yer almıştır

Fig. 1. Kaplumbağa Salyangozu (*Pleurobranchus testudinarius* Cantraine, 1835)

Fig. 2. Phaselis limanında iki kaplumbağa salyangozu (*Pleurobranchus testudinarius*)

Fig. 3. *Pleurobranchus testudinarius*.

⁵ Goodheart *et al.* 2015.

⁶ Yokeş 2002.

⁷ Türkmen - Demirsoy 2009.

⁸ Okuş *et al.* 2004.

⁹ Yokeş 2009; Tural - Yokeş 2012.

¹⁰ Yokeş 2002.

¹¹ Goodheart *et al.* 2015.

(Fig. 1, 2, 3). Epidermal plakalar beyaz bir sınır ile daire içine alınmıştır. Manto rengi sarı, morumsu kahverengidir. Birey taşlık ve kayalık bir alanda akşam karanlığında tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Phaselis antik kenti çevresinde tespit edilen mollusca türü *P. testudinarius*'tir. Bu mollusca türüne Akdeniz ekosisteminde nadir rastlanılmaktadır. Bunun nedeni türün gece aktif olması ve gündüz kaya çatlakları, taş altları mağara gibi kuytu bölgelerde gizlenmesi, genellikle gün ışığında nadir rastlanılmasıdır¹². Tropik ve yarı tropik sularda dağılım gösteren bu türün doğal dağılım alanları Akdeniz ve doğu ve batı Atlantik'tir¹³. Akdeniz'de *P. testudinarius* ile ilgili sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları Yokeş (2002)¹⁴, Horst (2008)¹⁵, Rudman (2008)¹⁶, Türkmen ve Demirsoy'un¹⁷ (2009) yaptığı çalışmalardır. *P. testudinarius* Brezilya¹⁸ ve Florida¹⁹ kıyılarından da bildirilmiştir.

Araştırmamızda tespit ettiğimiz bireylerde portakal ve mor bir manto rengi görülmüştür. Wirtz ve Martins (1993)²⁰ de bu türün vücut renginin parlak portakaldan mor renge kadar değişebileceğini bildirmiştir. Tür teşhisinde *P. testudinarius*'in mantosu üzerindeki epidermal plakalar ve çevresindeki beyazlıklar ayrıca piramit benzeri çıkıntılar önemli belirteçlerdir²¹. Çalışmamızda da bu belirteçlerden yararlanılmıştır.

Araştırmamızda tespit edilen *P. testudinarius*'in manto boyu yaklaşık 15 cm kadardır. Yapılan çalışmalarda manto boyunun bireyin yetişkinliğine göre değişebileceği bildirilirken tespit edilen boylar 9-25 cm arasında değişmiştir²².

Akdeniz Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı bünyesinde Phaselis antik kentinde yürütülen disiplinler arası yüzey araştırması çalışmaları sırasında tespit edilen renkli ve güzel görünümlü gastropod türü, literatürlerde Kaplumbağa Salyangozu olarak belirtilen *Pleurobranchus testudinarius*'tir. Bu türün tespitiyle antik Phaselis Kenti çevresinin biyolojik çeşitliliğine bir tür daha ilave edilmiştir.

¹² Wirtz - Martins 1993.

¹³ Wirtz - Martins 1993; Türkmen - Demirsoy 2009.

¹⁴ Yokeş 2002.

¹⁵ Horst 2008.

¹⁶ Rudman 2008.

¹⁷ Türkmen - Demirsoy 2009.

¹⁸ Marcus 1970.

¹⁹ Nelson 2000.

²⁰ Wirtz - Martins 1993.

²¹ Goodheart *et al.* 2015.

²² Yokeş 2002; De Luca 2005.

BİBLİYOGRAFYA

- De Luca 2005 A. De Luca, *Pleurobranchus testudinarius?* from Brazil. [Message in] *Sea Slug Forum*. Australian Museum. 2005 (Apr 11) Sydney. Available from <http://www.seaslugforum.net/find/13454>
- Goodheart *et al.* 2015 J. Goodheart, Y. Camacho-García; V. Padula, M. Schrödl, J. L. Cervera, T. R. Gosliner, A. Valdes, “Systematics and biogeography of *Pleurobranchus Cuvier, 1804*, sea slugs (Heterobranchia: Nudipleura: Pleurobranchidae)”. *Zoological Journal of the Linnean Society* 174/2,1 (2015) 322–362. <https://doi.org/10.1111/zoj.12237>
- Horst 2008 D. Horst, “Re: *Pleurobranchus* from the French Mediterranean”. [Message in] *Sea Slug Forum* 2008. Australian Museum, Sydney. Available from <http://www.seaslugforum.net/find/21698> - <http://www.sea-slugforum.net/find.cfm?id=7200>
- Marcus 1970 E. Marcus, “Opisthobranchs from Northern Brazil”. *Bulletin of Marine Science* 20 (1970) 922-951.
- Nelson 2000 K. Nelson, “*Pleurobranchus testudinarius?* From Florida”. [Message in] *Sea Slug Forum* 2000/3. Australian Museum, Sydney. Available from <http://www.seaslugforum.net/find/2493>
- Okuş *et al.* 2004 E. Okuş, H. İ. Sur, A. Yüksek, İ. N. Yılmaz, A. Aslan-Yılmaz, S. Ü. Karhan, M. İ. Öz, N. Demirel, S. Taş, A. C. Altıok, A. E. Müftüoğlu, C. Gazioğlu, Z. Y. Yücel, *Dağça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesinin Denizsel ve Kıyısız Alanlarının Biyolojik Çeşitliliğinin Tespiti Projesi. Final Raporu*, (Sunulan Kuruluş, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı).
- Poursanidis *et al.* 2009 D. Poursanidis, D. Koutsoubas, J. Issaris, V. Gerovasileiou, A. Zenetos, “New records on the opisthobranch fauna of the Greek seas”. *Marine Biodiversity Records* e74 2 (2009) 1-7. DOI: 10.1017/S1755267209000475
- Rudman 2008 W. B. Rudman, “Comment on Re: *Pleurobranchus* from the French Mediterranean by Dominique Horst”. [Message in] *Sea Slug Forum* 2008. Australian Museum, Sydney. Available from <http://www.Sea-slugforum.net/find/21698>
- Tural - Yokes 2012 U. Tural - M. B. Yokes, “Opisthobranch Species from the Gökova Specially Protected Area (SW Turkey): Four New Records for the Turkish Malacofauna” *Triton* 25 (2012) 8-10.
- Türkmen - Demirsoy 2009 A. Türkmen - A. Demirsoy, “Contributions to the Eastern Mediterranean Opisthobranchia (Mollusca: Gastropoda) Fauna of Turkey”. *Turk J Zool* 33 (2009) 57-68. TÜBİTAK DOI:10.3906/zoo-0801-5
- Wirtz-Martins 1993 P. Wirtz, H. R. Martins, “Notes on some rare and little known manne invertebrates from the Azores, with a discussion of the zoogeography of the region.- Arquipelago”. *Life and Marine Sciences* 11 A (1993) 55-63. Angra 00 Herofsmo. ISSN 087045581.
- Yokeş 2002 Yokeş, B., 2002. *Pleurobranchus testudinarius* from Turkey. *Sea Slug Forum*. Australian Museum, Sydney. Available from
- Yokeş 2009 B. Yokeş, “*Pleurobranchus testudinarius* from Turkey”. *Sea Slug Forum* 2002. Australian Museum, Sydney.